ILUSTROWANE WIADOMOŚCI FILATELISTYCZNE

POZNAŃ

OFERTY OKAZYJNE!

Zbiory z rąk prywatnych.

Wielki specjalizowany zbiór K. O. M. W.

Zawiera oprócz normalnego kompletu wszystkich wydań, dużo specjalnych odmian, błędnodruków, próbnodruków, mnóstwo oryginalnych arkuszy i t. d. Przedewszystkiem zbiór ten zawiera dużo unikatów, które istnieją tylko w małej ilości znanych egzemplarzy a nawet takie okazy, szczególnie w oryginalnych arkuszach, które dotąd jako takie nie były jeszcze zdaniem ekspertów nigdzie spotykane. Obfitość materjału jest tak wielka, że dokładne opisanie na tem miejscu jest niemożliwością. Estetyczne opracowanie zbioru pozwala bez przesady twierdzić, że chodzi o bezkonkurencyjny w tej dziedzinie objekt wystawowy. Nabycie tego zbioru stanowi, ze względu na swoją bezkonkurencyjność niezaprzeczalnie poważną **lokatę kapitału.** — Bliższe szczegóły tylko poważnym reflektantom za nadesłaniem znaczka na odpowiedź.

Cena sprzedażna **10.000.**— zł.

Specjalizowany zbiór **Gdańska** (Wolne Miasto)

W ładnym specjalnym albumie na sprężynach, zawiera, za wyjątkiem t. zw. „Innendienstu" komplet znaczków Wolnego Miasta Gdańska, z najważniejszemi odmianami, z których przedewszystkiem podkreślić należy wydanie prowizoryczne 1920, 1—10 mk., z wszystkiemi odmianami tła (siatka fioletowa i zielona do góry i nadół), które to wydanie w takim komplecie spotyka się rzadko. — Guldenowe wydania do najwyższych wartości, t. j. do 10 guldenów, których prawie w każdym zbiorze brak. Kto chce kupić coś specjalnie korzystnego, winien na zbiór ten się zdecydować. Przy wielokrotnej wartości katalogowej, jest **cena sprzedażna** bardzo **korzystna,** bo tylko **375.**— zł.

ZBIÓR ROSJI SOWIECKIEJ

Prawie komplet, który zresztą łatwo osięgnąć można przy małym wkładzie gotówki. Zawiera dużo specjalnych okazów, jak n. p **błędnodruk 70** zamiast 100 rubli w oryginalnym arkusiku i t. d — Zbiór nagrodzony był na Wystawie Filatelistycznej bronzowym medalem. Nadaje się do dalszej specjalizacji i osiągnięcia **wyższego medalu.**

Cena okazyjna **475.**— zł.

OZAZJE MIESIĄCA

Ważne do 25. V. 1934

Russisch-Polen

Znaczki niem. z przedrukiem „Russisch - Polen", 3—40 fen., 5 wart.
stempl. zamiast 1.95 tylko 1,75
niestempl. „ 2,95 „ 2,25

W oryginalnych arkuszach po 100 sztuk
OKAZJA! zamiast 295.— tylko - - **195.**
Rzadkość.

Znaczki niemieckie

z przedrukiem G. G. Warschau 2½—60 fen., 11 wart. stempl. zamiast. 2,50
tylko 2,15.

10,000—2.000.000
10 wart. niestempl. zamiast 9.—, tylko **6,25**

1.000.000 oddzielnie
rzadka wartość!
niestemplowany **1,95.**

Port Gdańsk

Kompletny zbiór
wszystkie wydania 25 wart.
niestemplowane 25.—
w czworoblokach 97.50
stemplowane 13.75
Pierwszorzędna lokata kapitału
gdyż znaczki Port Gdansk stale w cenie wzrastają.

Szwajcarja, ostatnie Pro Juventute O tylko 1.45

OSTATNIE NOWOŚCI
Rosji Sowieckiej
stemplowane!

10-lecie poczty lotniczej,	5	wartości	zł 2.75
Mauzoleum Lenina	5	„	„ 1.75
Jubileusz Drukarzy	2	„	„ 1.15
26 Komisarzy	5	„	„ 1.95

Portret Lenina 3, 5 i 10 Rubli, ze znakiem wodnym: wafle (Rauten) **niestempl.**
Michel Nr. 357, 358, 362. - - - - Mk. 70.—
Yvert Nr. 416—418 - - - - - Fr.fr. 350.—
Cena okazyjna tylko - - - - - - zł 22.50

Ceny netto w złotych, płatne na P. K. O. 208.547. Porto osobno.
Oferty bez zobowiązania. — Prosimy o zamówienia zapasowe.

DOM FILATELISTYCZNY, JAN WITKOWSKI

POZNAŃ I. — PASAŻ APOLLO

Druk. „POL" POLSKA FABRYKA WYROBÓW PAPIEROWYCH Sp. z o. odp. Poznań, Grobla 14,

ILUSTROWANE WIADOMOŚCI
FILATELISTYCZNE
MIESIĘCZNIK
POŚWIĘCONY SPRAWOM FILATELISTYKI

Adres Redakcji i Administracji: Poznań, ulica Fr. Ratajczaka 15
Przedruk wszelkich artykułów i reprodukcja klisz zastrzeżone!

Prenumerata za I. półrocze: styczeń-czerwiec 1934 r. w kraju zł. 2,75. zagranicą 3,50
„ „ cały rok styczeń-grudzień 1934 r. „ „ „ 5,50, „ 7,00
Wychodzi co miesiąc za wyjątkiem miesięcy letnich.

Wszelkie wpłaty należy kierować do P. K. O. na konto Nr. 208.547
z dopiskiem „Za prenumeratę Ilustrowanych Wiadomości Filatelistycznych"

Wszelką korespondencję dotyczącą Redakcji i Administracji „Ilustr. Wiad. Fil." należy nadsyłać oddzielnie.

Nr. 31/2 KWIECIEŃ-MAJ 1934 Rok IV

Numer pamiątkowy z okazji

Wszechsłow. Wystawy Filatelist. w Katowicach.

Na otwarcie I. Wszechsłowiańskiej Wystawy Filatelistycznej w Katowicach.
6—13 maja 1934.

W marcowym numerze „Il. Wiad. Fil." umieściliśmy obszerne streszczenie prospektu wystawowego, który został rozesłany przez komitet organizacyjny do wszystkich zakątków R. P. i zagranicę. Teraz natomiast możemy podać już bliższe szczegóły dotyczące wystawy, a więc na

protektora honorowego

za zgodą p. wojewody śląskiego dr. Michała Grażyńskiego zaproszono p. ministra P. i T. inż. Kalińskiego, a wskład

sądu konkursowego

weszli niżej wymienieni pp.:

prez. Włodzimierz Rachmanow — Warszawa
prof. Stanisław Mikstein — Kraków
dr. Jan Dudziński — Nowy Sącz
kup. Stanisław Krzyżanowski — Toruń
radca Mathea
prez. Lortz
„ Franciszek Feige.

W spisie komitetu honorowego figuruje 133 nazwisk najwybitniejszych osobistości całej Polski, i to:

Kazimierz Antoniewicz — Mysłowice
Nacz. Wydz. Dyr. Ceł.

Plato Felicjan Bałaban — Warszawa
Dowódca Żandarm. M. S. W.

Andrzej Bajda — Katowice
Prez. Kontr. Państw.
Baran — Katowice
Insp. Szkół.
Franciszek Barnet — Mysłowice
Nacz. Wydz. Dyr. Ceł.
Dr. Adam Benisz — Katowice
Radca Górn. Wyż. Urz. G.
Dr. Józef Bielec — Katowice
Franciszek Biolik — Lubliniec
Starosta.
Władysław Bocheński — Bielsk
Starosta.
Wiktor Buliński
Nadkomisarz P. P.
Alfred Bredscheider — Katowice
Dyr. Lignozy N. G. Szafranka.
Brooks — Katowice
Prez. F-y Giesche Sp. Akc.
Stanisław Brodniewicz —
Komisarz P. P.
Buzek
Nacz. Dyr. Donnesmark.
R. Borgieł
Podkomisarz.
Antoni Czylok — Katowice
Dyr. Szkoły Handl.
hr. Jan Choiński
Marjan Chomrański
Nacz. Urzędu Pol. Panstw.
Ciszewski
Gen. Dyr. Hohenlohe.
Czesław Chmielewski-Wieniawa — Katowice
W. Czaplicki — Katowice
Radca Miejski.
Dr. Jan Dudziński — Nowy Sącz
Datoń — Katowice
Radca Wojew.
Włodzimierz Dąbrowski — Katowice
Poseł.
Antoni Dziubiński — Katowice
Nacz. Wydz.
Dr. Tadeusz Dobrowolski — Katowice
Konserwator Wojewódz.
Dr. Stanisław Franta — Katowice
Ludwik Filar — Katowice
Radca Dyr. Kol.
Agenor Frendl — Katowice
Prezes Sądu Apel.
Francic — Katowice
Dyr. Gimn. Państw.
Jan Grzbiela — Piotrowice
Gebhard — Katowice
Dyr. Pol. Państw.
Emil Gajdas
Poseł.
Ks. Grun — Cieszyn
Gaethke
Nacz. Dyr. F-y Giesche Sp. Akc.
E. Gorączko
Dyrektor.
Otton Grosser — Katowice
Dyr. Kol. Państw.
Karol Grzesik
Poseł.
Halpar — Cieszyn
Poseł.
Dr. Marjan Herlinger — Katowice
Marjan Herzfeld — Katowice

Dr. Jan Hlond — Katowice
Lekarz.
E. Imiela — Katowice
Radca Woj.
Książę Józef Jabłonowski
Witold Jodko-Narkiewicz — Mysłowice
Prezes Dyr. Ceł.
Dr. Henryk Jarczyk — Katowice
Nacz. Lek. Sp. Brackiej.
Dr. Tadeusz Jarosz — Pszczyna
Starosta.
Juzwa — Katowice
Radca Woj.
Dr. Kudlicki
Del. Tow. Przyj. Nauk.
Inż. Kosydacki
Poseł na Sejm Warszawski
Antoni Kankofer — Katowice
Prezes Wydz. Skarb.
Dr. T. Karczewski — Mysłowice
Burmistrz.
Stefan Kapuściński
Poseł.
Kawa
Radca Województwa.
Dr. Jerzy Kisiała — Cieszyn
Starosta.
Józef Korol — Tarnowskie-Góry
Starosta.
Dr. Edward Kostka — Katowice
Nacz. Wydz.
Dr. Adam Kocur — Katowice
Prez. m. Katowice
Inż. Adam Konopczyński — Katowice
Józef Jeziorski
Podinsp. Pol.
Rudolf Kornke — Król.—Huta
Poseł.
Jan Karkoszka
Poseł.
Paweł Kuźma
Poseł.
Dr. Kujawska
Poseł.
Stefan Pobóg-Krasnodębski
Dyrektor.
Kuczyński
Radca Górniczy.
Tadeusz Kupczyński
Radca Nacz. Wydz. W.R. i O. P., Deleg. Z. O. K. Z.
Larking — Anglja
Licent. Col. R. N. W. — Pułkownik.
Ludyga-Laskowski — Katowice
Laskowski
Poseł na sejm warszawski.
L. Leligdowicz — Warszawa
Płk. i Nacz. Min. P. i T.
Jan Lortz — Katowice
Radca Woj. i Prez. Zw. Powst.
Dr. Zygmunt Lewandowski — Katowice
Prokurator.
Stanisław Ligoń — Katowice
Profesor.
Wanda Ławińska — Katowice
Stanisław Mikstein — Kraków
Profesor.
hr. Aleksander Mol
Zygmunt Malawski
Prezes Wyż. Urz. Górn.
Dr. Władysław Michejda — Katowice
Adwokat.

Stanisław Majewski
Zast. Prez. Wyż. Urz. Górn.
T. Morawski
Inżynier.
hr. Maciej Mielżyński
Pułkownik.
Michejda — Cieszyn
Marjan Niklewski — Toruń
Adwokat.
Niedziela
Kom. Pol. Śląsk.
Włodzimierz Polański
Kustosz Muzeum P. i T.
Józef Piętka
Poseł na sejm śl.
Piechaczek
Nadkom. P. P.

Dr. Plackowski — Cieszyn
Starosta.
Józef Pittner
Major.
Dr. Adam Przybyła — Bielsko
Prezydent.
Stefan Popiel — Katowice
Nacz. Wydz Op.
Jan Przybyła
Redaktor.
Wacław Pogorzelski
Inżynier.
Piotr Pampuch
Dyr. biura sejm.
Stefan Popiel
Prez. Dyr. P. i T.
Edward Rumun — Katowice
Redaktor.

Ludwik Ręgorowicz — Katowice
Dr. Zygmunt Robel
Naczelnik.
Dr. Stanisław Roszak
Lekarz.
Szymon Rudowski
Inżynier.
Stanisław Ryczkowski
Nacz. Wydz.
Włodzimierz Szonert — Mysłowice
Nacz. Wydz. Dyr. Ceł.
Leopold Szeffer
Dyrektor.
Marjan Cyrus Sobolewski
V-Prez. Kontr. Państw.
Wincenty Szpaltenstein — Król —Huta
Prez. miasta.
Książę Paweł Florjan Sapiecha
Jan Sikora
Podkomisarz.
Jan Starzyk
Podinsp. Pol.
Dr. Tadeusz Saloni — Katowice
Wicewojewoda.

Włodzimierz Rachmanow — Warszawa
Dr. Seidler
Starosta.
Tadeusz Szaliński
Starosta.
Józef Szatko
Prez. Sądu Adminstr.
Dr. Witold Sachanek
Prez. Prok. General.
Dr. Karol Sęczek
Lekarz.
Witold Skarżyński — Katowice
Dr. Tadeusz Stark
Adwokat, Prez. T. C. L.
R. Sznapka
Naczelny Dyr. S. T. R. Z.
Marjan Strzelczyk
Dyrektor.
St. Skudlarz
V-Prez. m. Katowic.
Dr. Stanisław Stadnikiewicz
Dyrektor.
Stanisław Warchomiak
Dyrektor.

Karol Świstoń
Dyr. Banku Polskiego.
Ksawery Stefański — Warszawa
Mjr. Kom. Okr. Zw. Strzel.
Stefan Tymieniecki — Katowice
Dyr. Polsk. Radja.
Marjan Tokarski
Prokurator.
L. H. Weimar — Warszawa
Dr. Stanisław Wierzbiański
Nacz. Wydz.

Jan Wygęda
Starosta.
Józef Witczak
Poseł.
Jerzy Wojnar
Dyrektor.
Kazimierz Wierzchowski
Prez. Sądu Okręgowego.
Romuald Zagórowski
Dyrektor.
Józef Żółtaszek
Główny Komend. Pol. Woj. Śl.

Otwarcie wystawy.

Ze względu na uroczystości związane z konsekracją ks. biskupa sufragana Dr. Bromboszcza w dniu 6. maja — otwarcie wystawy odbędzie się w sobotę 5 maja o godzinie 16-tej, w skromnych ramach bez obchodu, jak to przewidywał poprzedni program.

Co zobaczymy na wystawie?

Zbiorów filatelistycznych zgłoszono ogółem 71, a oprócz tego 35 eksponatów literatury filatelistycznej. Wystawców jest 50. Z specjalnem uznaniem należy podkreślić poparcie instytucyj rządowych, dzięki czemu ujrzymy eksponaty:

Ministerstwa Poczt i Telekomunikacji,
Mennicy Państwowej,
Banku Polskiego.

Do działu numizmatyki zgłoszono 4, a do działu pamiątek z powstań śląskich przeszło 3 tys. pojedyńczych eksponatow.

Oprócz już znanych z poprzednich wystaw, wśród których na pierwszy plan wysuwają się słynne zbiory polskie pp.: Weimara z Warszawy i mec, Niklewskiego z Torunia, ujrzymy dużo objektów nowych dotąd niewystawianych jak np. specjalizowany zbiór znaczków K. O. M. W., który obok mnóstwa ciekawych odmian wyróżnia się nadzwyczaj estetycznem opracowaniem przez jego właściciela p. Zwicka. Dalej p. inż. L. Guziura przedstawi zbiór kasowników Śląska Cieszyńskiego, a p. Bernstein specjalizowany zbiór Bośni. Również zagraniczni wystawcy są reprezentowani zadowalająco i tak wystawia się 2 specjalne zbiory Finlandji, a Starą Austrję nadesłał znany specjalista p. Brunner z Pragi.

Nowością na wystawie katowickiej jest specjalne ujęcie niektórych eksponatów i nadanie im charakterystycznych nazw. Zobaczymy np. zbiór p. t. „Chrześcijaństwo a filatelja". Do zbioru tego nadesłał Major Domus Citta del Waticano komplet znaczków watykańskich. Albo znowu zbiór, p. t. „Kobieta i dziecko na znaczkach pocztowych". Jak już wynika z samych nazw, zbiory te niewątpliwie okażą się nadzwyczaj ciekawe.

Również najmodniejszy dział filatelistyki współczesnej, a mianowicie poczta zeppelinowa jest godnie zastąpiona. Ujrzymy bowiem obszerny i ciekawy zbiór p. Kozy z Katowic.

Dokładną ocenę eksponatów dać będzie można dopiero po ich obejrzeniu na wystawie, narazie zdumiewająco przedstawia się ich ilość, jakiej dotychczas nie widzieliśmy na żadnej z poprzednich wystaw. Warto więc pojechać do Katowic, bo będzie co obejrzeć.

Prezes Komitetu p. Leszek Żmidziński.

Najlepsze eksponaty zostaną nagrodzone medalami odpowiednich klas, stosownie do ich jakości. Spis można znaleść w katalogu wystawowym.

Jak się dowiadujemy ukażą się 2 znaczki wystawowe za: 20 gr. szary i 30 gr czerwony z ostatniego wydania przedrukowane napisem: „Wyst. Filat. 1934 Katowice", na pierwszym przedruk koloru czerwonego, na drugim czarnego.

Uruchomiony na wystawie urząd poczt. będzie używał specjalnego kasownika. Nadmienić należy, że nakład znaczków wystawowych będzie bardzo ograniczony, bo ma wynieść zaledwie 30000 egzemplarzy, wskutek czego niewątpliwie staną się wkrótce rzadkością filatelistyczną.

Nie chcąc pominąć zaslug komitetu organizacyjnego, jesteśmy zmuszeni podkreślić z uznaniem wyzyskanie przez tenże wszelkich środków reklamowych. W celu zapoznania bowiem szerokich kół filatelistów z terminem wystawy nadawano specjalne komunikaty drogą radjową. Również efektownie i interesująco wyglądają specjalne plakaty reklamowe, a prawie wszystkim naszym czytelnikom znane są już chyba wydane przez komitet znaczki propagandowe, które nabywać można w każdym lepszym sklepie filatelistycznym i w związkach, po 25 do 30 gr za serję składającą się z 5 znaczków. Moralnym obowiązkiem każdego filatelisty jest nabycie powyższych znaczków, przez co samo poprze się katowicką imprezę.

Jak zdołaliśmy się przekonać, zrobiliśmy znowu w filatelistyce polskiej wielki krok naprzód. Otwarcie wystawy katowickiej będzie najlepszym środkiem propagandy w rozwoju naszego kolekcjonerstwa. Stało się faktem to, co dla zawodowych niedowiarków zdawało się rzeczą niemożliwą, bo otwiera się właśnie w czasach kryzysowych wystawę, nie przesądzając wyników której można już teraz powiedzieć, że przewyższa daleko wszelkie urządzane dotychczas analogiczne imprezy. Jest to dowód tylko, że filatelistyka polska posiada wartościowe i niewykorzystane siły twórcze, które przy każdej sposobności wprowadzają niejednego w prawdziwy podziw.

Oby tylko wystawa katowicka spełniła w najszerszym stopniu swoje zadanie propagandowe, a pobudzajac do życia nowe siły, była bodźcem do dalszego już dzisiaj tak świetnie rozwijającego się ruchu w polskiej filatelistyce, czego w imieniu naszych Czytelników życzy inicjatorom, komitetowi i wszystkim współpracownikom a szczególnie niestrudzonemu prezesowi komitetu p. L. Zmidzińskiemu z niekłamaną szczerością

Redakcja „Il. Wiad. Fil."

I. Wszechsłowiański Zjazd Filatelistów w Katowicach.

Już prawie rok czasu upływa, kiedy wspominaliśmy na łamach naszego czasopisma, że w maju lub czerwcu odbędzie się w Katowicach ogólno-polski zjazd filatelistów. Zwracaliśmy się wówczas z apelem do wszystkich organizacyj filatelistycznych, by zgłosiły swój akces do Związku Ogólnego, który zapoczątkował swoje istnienie podczas II. Wszechpolskiej Wystawy Filatelistycznej w Toruniu. Tembardziej dzisiaj miło nam wspomnieć, że w dniu 12 maja b. r. w myśl zeszłorocznej uchwały odbędzie się w Katowicach pod protektoratem p. Dr. Michała Grażyńskiego drugi zjazd filatelistów polskich i to w dodatku w obecności przybyłych na wystawę filatelistów krajów słowiańskich.

Ponieważ dostęp na salę będzie wolny dla każdego, nie ulega wątpliwości, że frekwencja będzie olbrzymia temwięcej, że zaproszono również wszystkie stowarzyszenia niereprezentowane jeszcze na pierwszym zjeździe.

Do stowarzyszeń filatelistycznych, które zgłosiły już swe przystąpienie do Związku Stowatzyszeń Filatelistycznych w Polsce — zwracamy się by zechciały nadesłać na ręce p. prezesa L. Żmidzińskiego, który został upoważniony do przyjęcia wszelkich wniosków, postulatów i t. d,, jako też ustalenia programu zjazdu, spis delegatów i ewentualne swoje życzenia specjalne. W prasie fachowej ma być jeszcze podany spis tych towarzystw, które wydelegują swych przedstawicieli na zjazd. Dla

Fragment eksponatów.

R. N. W. LARKING

Komandor Orderu Państwa Brytyjskiego, odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, wielki fitatelista, znawca oraz autor znakomitego opracowania polskich znaczków pocztowych, opublikowanego w Gibbons Stamp Monthly w latach 1929 — 1932 p. t. „Poland. The Postal Issues during and ofter the Great War".

delegatów poszczególnych stowarzyszeń należy wystawić odpowiednią legitymację, przyczem podkreślamy, że będą mogli korzystać z wolnego wstępu na wystawę. Jak się dalej dowiadujemy, u władz kompetentnych poczyniono starania o zniżki kolejowe (50 % w drodze powrotnej).

W katalogu wystawowym będą umieszczone wszystkie stowarzyszenia, które zgłosiły, lub zgłoszą swoje przystąpienie do Ogólnego Związku, a z swej strony nie wątpimy, że dołożą one wszelkich starań, by ułatwić komitetowi wystawy ułożenie programu i przygotowanie prac organizacyjnych.

Rewanż zasłużonego filatelisty.

W ostatnim numerze dwutygodnika filatelistycznego „Die Postmarke" z dnia 12 kwietnia b. r. ukazał się początek świetnej pracy p. Włodzimierza Polańskiego „ Znaki i marki pocztowe w Polsce w XVIII i XIX wieku" w opracowaniu p. Włodzimierza Rachmanowa.

Dzieło p. W. Polańskiego wydane w roku 1922 otworzyło nową erę polskiej filatalistyki, a wydane po francusku i po polsku zaraz po odzyskaniu niepodległości, głosiło historję jej poczty i znaczków pocztowych, historję opartą na źródłowych badaniach wytrawnego pierwszego polskiego filatelisty. Dalsze badania nad historją znaczków polskich i rozwojem jej stosunków pocztowych podjął p. W. Rachmanow i kontynuował je z całym zaparciem w latach 1924—1933. Owocem tych studjów i gruntownej wiadomości jest nowe wydanie dzieła p. W. Polańskiego, które narazie ukazywać się będzie w formie artykułów w „Postmarke", a następnie zostanie wydane jako odbitka w osobnej książce. Jako uzupełnienie ilustracyjne do tego nowego wydania w języku niemieckim będzie teka obejmująca reprodukcje wykonane w Genewe i przygotowane już poprzednio w ilości 300 egzemplarzy.

Poza olbrzymim swoim zbiorem kasowników i znaczków z 1860 r. wykorzystał p. W. Rachmanow do tego nowego opracowania dzieła p. W. Polańskiego świetny zbiór A. Faberge'a z Helsingforsu, który był wystawiony na międzynarodowej Wystawie „Wipa" w Wiedniu w 1933 r.

Wydanie tego świetnego dzieła w języku niemieckim, przez najpoważniejszy organ filatelistyczny „Die Postmarke" przyniesie jak największe korzyści polskiej filatelistyce. Najbliżsi nasi sąsiedzi, stojący w każdym razie na wysokim poziomie filatelistycznej kultury dostaną w rece dzieło pierwszorzędnej wartości, które ich zaznajomi nietylko z polską filatelistyką ale i naszym dorobkiem naukowym oraz historją. Opracowanie to wpłynie także na powiększenie znaczenia i zajęcia się polskiemi znaczkami, jak i na podniesienie waloru oraz prestige polskiego znaczka za najbliższą granicą.

P. Włodzimierz Rachmanow, autor wielu prac filatelistycznych z zakresu polskich znaczków, pierwszorzędny znawca i badacz, o wyrobionym autorytecie wśród zagranicznej elity filatelistycznej, tą nową pracą daje nietylko dowód przywiązania, bezinteresownej pracy i umiłowania polskich stosunków, ale także jako człowiek wznosi się na wyżyny nieosiągalne przez niektórych z naszych domorosłych publicystów. Na kalumnje i insynuacje tak poszczególnych nieodpowiedzialnych jednostek, jak i rzekomo niezależnych pisemek, którym dały posłuch nawet pewne poważniejsze czynniki, odpowiada rzetelną pracą właśnie w interesie waloru polskiej filatelistyki i znaczenia polskiego znaczka zagranicą.

Stanisław Rembieliński.

Poczta Miejska w Warszawie w czasie wojny Światowej.

Znaczki Poczty Miejskiej niepuszczone w obieg.

W literaturze filatelistycznej spotykamy się z dwoma określeniami: znaczki niepuszczone w obieg" i „znaczki nie będące w obiegu". Napozór zdawaćby się mogło, że oba te określenia służą do oznaczenia jednego i tego samego pojęcia i często w ten właśnie sposób są używane: jedno zamiast drugiego. Tymczasem jest to błąd zasadniczy. Znaczki „niepuszczone w obieg" są to znaczki, które zostały wydane przez właściwą, do tego powołaną władzę, w celu użycia ich do opłaty przesyłek pocztowych, które jednakże z tych czy innych względów użyte do tego celu nie zostały. Jako przykład przytoczyć można znaczki bośniackie z portretem Karola lub t. zw. IV wydanie austryjackiej poczty polowej, które „nie zdążyły" być w obiegu z powodu upadku Austrji. Do tej samej kategorji należą wydane w roku 1914-ym dla austrackiej poczty polowej w Serbji znaczki, które nie ujrzały okienek pocztowych, gdyż zanim były gotowe — wojska austrjackie zmuszone zostały do odwrotu z Serbji.

Natomiast znaczki „niebędące w obiegu" — to znaczki, zawdzięczające swe powstanie prywatnym lub... urzędowym spekulantom na naiwności czy niedoświadczeniu zbieraczy, a zatem znaczki, które w samem swojem założeniu nie miały nigdy nic wspólnego z celami pocztowemi. Zazwyczaj ma się tu do czynienia z przeróżnemi osobliwościami, robionemi umyślnie, w rodzaju znaczków ciętych zamiast ząbkowanych lub w kolorach innych niż normalne. Często bywa to wprost makulatura, która — zamiast uledz zniszczeniu — dostała się drogą, nielegalną przeważnie, do handlu.

Jako klasyczny przykład znaczków niebędących w obiegu służyć mogą różne osobliwości austrjackiej poczty polowej, o których katalog Senfa powiada: „Wydania poczty polowej nieząbkowane, jak również z nadrukami podwójnemi, odwróconemi lub w barwach anormalnych, sporządzone były z polecenia wysokich dygnitarzy i nigdy nie były sprzedawane w okienkach pocztowych".

Pozostawiając do szczegółowego owówienia w oddzielnym artykule znaczki K. O. M. W., które nie były w obiegu, a ujrzały światło dzienne tylko dzięki różnym „filutelistom" i pseudo-handlarzom, najpierw zajmę się znaczkami n i e p u s z c z o n e m i w o b i e g.

I.

Komitet Obywatelski, występując do władz niemieckich o zezwolenie na zorganizowanie poczty miejskiej z zakresem działania, proponowanym w memorjale, cytowanym przeze mnie w poprzednim artykule, uważał, że łatwiej będzie takie zezwolenie uzyskać, o ile przedstawi się władzom okupacyjnym cały projekt, jako w swoim czasie zatwierdzony już przez władze rosyjskie. Że więc nie chodzi tu o rzecz nową — a o kontynuowanie rozpoczętej dawniej działalności.

Znaczki pocztowe, których wydanie Komitet dopiero sobie projektował, z tych samych względów postanowiono przedstawić, jako przygotowane jeszcze za czasów rosyjskich. W związku z tem trzeba było zawczasu wydrukować pewną ilość znaczków, aby posiadać ten swego rodzaju „dowód rzeczowy", a — przedewszystkiem — aby ewentualne zezwolenie zorganizowania poczty miejskiej nie zastało Komitetu nieprzygotowanym. Nie mogąc jednak przewidzieć

zgóry, jak władze niemieckie ustosunkuja się do projektu Komitetu, a — co za tem idzie — nie chcąc ponosić zbyt wielkiego wydatku na druk znaczków, które mogły wrazie odmowy Niemców nie znaleźć zastosowania, ograniczono nakład do minimum: po 2000 sztuk każdej wartości, a mianowicie:

I. 5 groszy, szarozielony, tlo piaskowe
II. 10 „ czarny, tło żółtawe.

Dopiero kiedy znaczki powyższe, znane dziś popularnic pod nazwą „pierwszej parki", były już gotowe, złożono władzom okupacyjnym w dniu 16. sierpnia 1915 r. wiadomy memorjał. Wręczając go, przedstawiciele Komitetu ustnie udzielili dodatkowych wyjaśnień zgodnie z wyżej opisanym przeze mnie planem.

Kiedy następnie — podczas toczących się pertraktacji — osiągnięto pewność, że Komitetowi powierzonem zostanie zorganizowanie i prowadzenie poczty miejskiej, oraz że będzie on mógł pobierać opłatę przy pomocy „istniejących" znaczków, wydrukowano nowy nakład obydwuch wartości — tym razem po 268.000 sztuk każdej, jednakże w odmiennych barwach, t. j.;

1. 5 groszy, czarno-niebieski, tło zielonkawe
2. 10 „ czerwony, tło żółtawe.

Powyższe znaczki były w wyłącznym użyciu od chwili otwarcia Poczty Miejskiej. Natomiast znaczki I i II **nigdy w obiegu nie były.** Dlatego też — ze wzglęgu zwłaszcza na opisane wyżej okoliczności, w jakich wydanie to się ukazało — musi być ono uznane jako wydanie próbne. Jasna rzecz, że kwalifikacja taka w niczem nie umniejsza wartości filatelistycznej „pierwszej parki". Raczej naodwrót — powiększa ją. O ile bowiem minimalny nakład jest zupełnie usprawiedliwiony przy wydaniu próbnem, robionem „na wszelki wypadek", o tyle wydaniu, przeznaczonemu do normalnego obiegu, nadawałby conajmniej pozory wynania spekulacyjnego, jakiem znaczki te bezwzględnie nie były.

* * *

Opisawszy okoliczności, towarzyszące powstaniu „pierwszej parki" i ustaliwszy charakter tych znaczków, zajmijmy się z kolei ich stroną zewnętrzną, t. j. rysunkiem.

Rysunek znaczka 5-o groszowego przedstawia herb m, Warszawy, syrenę, zaś 10-o groszowego — orła polskiego. Rzucającą się w oczy od pierwszego wejrzenia jest duża prymitywność, powiedziałbym: szkicowość obydwuch rysunków. Okoliczność tem dziwniejsza, że autorem ich był prof. Edward Trojanowski. twórca szeregu wysoce artystycznzch projektów późniejszych znaczków polskich: t. zw. serji pomnikowej, pierwszych definitywnych znaczków, wydanych przez M. P. i T. w walucie markowej i koronowej (wartość 3-15 fen. wzgl. hal.) i inn.

Wyjaśnienie tej zagadki zawdzięczam p. Stanisławowi Ejsmondowi. Mianowicie z informacji, udzielonych w swoim czasie temu ostatniemu bezpośrednio przez prof. Trojanowskiego, okazało się, że zamówienie na projekt znaczków otrzymał artysta od inicjatora Poczty Miejskiej, inż. Radziszewskiego, jednego dnia późnym wieczorem, z tem aby projekt gotów był nazajutrz rano. Jasna rzecz, że w tych warunkach nie mógł on kusić się o stworzenie czegoś skończonego pod względem artystycznym, a poprzestać musiał na możliwie prostym rysunku. Zresztą i Komitetowi — w osobie inż. Radziszewskiego — o nic narazie nie chodziło wobec niepewności, jak do sprawy poczty miejskiej ustosunkują się władze niemieckie.

W czasie moich poszukiwań archiwalnych starałem się znaleść potwierdzenie powyższych informacji i oto w protokułach posiedzeń Komitetu znalazłem że w dniu 4. sierpnia, 1915 r. uchwalono wniosek inż. Radziszewskiego o ko-

Projekt znaczków Poczty Miejskiej K. O. M. W., wykonany przez prof. Edwarda Trojanowskiego. Reprodukcja w naturalnej wielkości z oryginału będącego w zbiorach Muzeum Poczty i Telekomunikacji w Warszawie.

nieczności zorganizowania poczty i wypuszczenia odpowiednich znaczków opłaty, a już w dniu 7-ym tegoż miesiąca został zatwierdzony przez Komitet projekt rysunku znaczków, przedstawiony przez tegoż. Biorąc pod uwagę, że 4-go

sierpnia członkowie Komitetu byli całkowicie zaabsorbowani przejmowaniem miasta z rąk ustępujących władz rosyjskich, zaś 5-go sierpnia — pertraktowaniem z okupującemi Warszawę władzami niemieckiemi, jasnem się staje, że sprawą znaczków mógł inż. Radziszewski zająć się nie wczeéniej niż dopiero 6-go sierpnia co całkowicie pokrywa się z informacjami prof. Trojanowskiego.

* * *

Teraz nasuwa się pytanie: co posłużyło artyście za pierwowzór do rysunku znaczków, zwłaszcza do rysunku syreny, który całkowicie odbiega od wzoru, używanego współcześnie, a — z małemi zmianami i po dziś dzień, jako herbu miasta.

Cechy charakterystyczne tego rysunku (postać zwrócona w prawo, skrzydła i łapy) wskazywały na to, że wizerunek syreny wzorowany być musiał na herbie miasta z XVI—XVIII stulecia. Równocześnie wizerunek ten odbiegał dość znacznie od reprodukcyj herbu stolicy z tej epoki, podawanych we wszystkich znanych publikacjach, poświęconych dziejom Warszawy i jej herbu.

Że prof. Trojanowski nie mógł po motywy do projektu znaczków sięgać do jakiegokolwiek archiwum — nie uległo najmniejszej wątpliwości. Równie mało prawodpodobnem byłoby przypuszczenie, że motywy te były wytworem fantazji artysty. Już sądziłem, że kwestja pierwowzoru do rysunku znaczków Poczty Miejskiej pozostanie niewyjaśniona, kiedy — jak to się często zdarza — przypadek posłużył mi do rozwiązania tego zagadnienia.

Oto wpadła mi w rękę rycina, przedsiawiająca widok Warszawy, pochodząca z dzieła geografa niemieckiego, Jerzego Brauna, „Theatrum urbium praeciparum mundi", dzieła wydanego w latach 1593—1613 w Kolonji. Na rycinie tej widniały herby Polski i jej stolicy, **obydwa w postaci zupełnie identycznej** z figurującemi na znaczkach Poczty Miejskiej. Nie może zatem ulegać najmniejszej wątpliwości, żo to ta właśnie rycina dostarczyła artyście pierwowzoru do projektu znaczków. Jest przytem szczegółem już zupełnie drugorzędnym, czy posiłkował się on oryginałem, czy też zmniejszoną jego reprodukcją, spotykaną jako winieta tytułowa na wydawnictwach Towarzystwa Miłośników Historji w Warszawie,*) wydawnictwach rozpowszechnionych szczególnie właśnie w pierwszych latach wojny światowej.

* * *

Dalszym szczegółem jest waluta znaczków — mianowicie określenie ich wartości nominalnej w groszach.

Królestwo Kongresowe posiadało początkowo własną walutę, której jednostką był złoty, dzielący się na 30 groszy. Po upadku powstania listopadowego akcja rusyfikatorska na terenie Królestwa nie ominęła i jego finansów. W 1841 r. wprowadzono do Królestwa — narazie **obok** dotychczasowej — walutę rublową. Jednemu złotemu odpowiadało 15 kopiejek, czyli 1 grosz równał się $^1/_2$ kopiejki.

Ograniczając stopniowo coraz nowemi rozporządzeniami obieg waluty polskiej — władze rosyjskie zniosły ją definitywnie z dniem 31-ym grudnia, 1857 r. Pomimo jednak wprowadzenia rubla jako wyłącznego środka płatniczego naj-

*) Towarzystwo Miłośników Historji z całą uprzejmością i gotowością zgodziło się użyczyć mi do niniejszego artykułu kliszy omawianej winiety. Niestety z nieprzewidzianych powodów klisza ta będzie mogła być zreprodukowana dopiero w następnym numerze „Il. Wiad. Fil. (przyp. aut.).

szersze warstwy ludności w Królestwie używały w dalszym ciągu nazw „złoty" i „grosze" aż do roku 1917-go, t. j. do chwili przymusowego wprowadzenia przez okupantów waluty niemieckiej.

Komitet Obywatelski, od chwili ewakuacji Warszawy przez Rosjan dążący z całą energją do zatarcia wszelkich śladów stuletniej przemocy, nie mógł, wydając własne znaczki pocztowe, ominąć sposobności przywrócenia dawnej polskiej nazwy „grosze" zamiast dotychczasowych „kopiejek", mimo że z konieczności monetą obiegową musiały pozostać jeszcze nadal ruble i kopiejki.

Ustalając wartość nominalną znaczków zapomniano jednak, że nie istnieją monety pięcio groszowe ($2^1/_2$ kopiejkowe), zaś znajdująca się w obiegu ilość monet półkopiejkowych, odpowiadających jednemu groszowi, jest stosunkowo bardzo nieznaczna. Szczegół ten został wzięty pod uwagę dopiero później — już w czasie pertraktacji o uruchomienie poczty miejskiej — i dlatego taryfa za doręczanie listów zwykłych i pocztówek ustalona została -— jeszcze **przed otwarciem** poczty — na 6 groszy, t. j. 3 kopiejki. O zmianie jednak w rysunku znaczka piątki na szóstkę nie mogło być mowy, gdyż Komitet musiał obstawać konsekwetnie w dalszym ciągu przy twierdzeniu, że posiadane przezeń zapasy znaczków wydrukowane były jeszcze za czasów rosyjskich.

Te ostatnie szczegóły, udzielone mi łaskawie przez pana inżyniera Radziszewskiego, są specjalnie ważne. Kładą one bowiem raz na zawsze kres utrzymującemu się dotąd mniemaniu, że nominał znaczków z syreną został podwyższony z pięciu na sześć groszy dopiero w jakich czas po uruchomieniu Poczty Miejskiej, kiedy rzekomo z praktyki miała się okazać niedogodność taryfy pięciogroszowej.

*
* *

Na zakończenie ustalić należy pod jaką datą wydanie próbne winno być katalogowane — szczegół, co do którego w istniejących katalogach panuje rozbieżność. „Podręcznik Polskich Znaczków Pocztowych", opracowany przez Komisję Katalogową P. T. F., kataloguje „pierwszą parkę" pod dniem 14. września 1915 r. Michel — również. Senf natomiast — pod datą 20 września. Yvert wogóle nie kataloguje tych znaczków jako oddzielnego wydania, Zumstein wreszcie poprzestaje na podanuiu tylko roku 1915.

Obie daty 14-ty i 20-ty września są niewłaściwe. Opierając się na przytoczonych przeze mnie datach: zatwierdzenia projektu znaczków w dniu 7. sierpnia i złożenia władzom okupacyjnym memorjału w sprawie poczty miejskiej w dniu 16-ym tegoż miesiąca, dzień ukończenia druku pierwszej parki możnaby niemal z całą pewnością ustalić na 14. sierpnia. Z protokółu posiedzenia Komitetu Obywatelskiego z dn. 15. sierpnia wynika, że już w dniu tym „p. Dziewulski (sekretarz Komitetu — przyp. aut.) podjął się zredagowania memorjału". Że zaś, jak wiemy, zredagowanie i złożenie tego memorjału uzależnione było od posiadania już gotowego zapasu znaczków, przeto wszelkie dane przemawiają zatem, że druk znaczków musiał być ukończony w przeddzień, t. j. 14. sierpnia.

O ile jednak ścisłe co do dnia określenie daty wydania znaczków, będących w obiegu, jest rzeczą konieczną, o tyle odnośnie znaczka, czy, jak w tym wypadku, wydania próbnego — stanowi szczegół raczej podrzędny. Dlatego też zająłem się się nim na samym końcu. Jakkolwiek zatem za datą 14. sierpnia przemawiają wszelkie okoliczności, dla celów filatelistycznych — skatalogowania — wystarczy zupełnie określenie: sierpień 1915 r.

Prof. Stan. Mikstein. Kraków.

Znaczki pierwszego tymczasowego wydania dla Wielkopolski.

t. z. wydania poznańskiego z sierpnia 1919 r.]

W dotychczasowej polskiej literaturze filatelistycznej brak było szczegółowego opracowania znaczków pierwszego polskiego tymczasowego wydania dla Wielkopolski. Pierwsza następująca wzmianka o tych znaczkach znajduje się w Filateliście Polskim Nr. 2 z 20 listopada 1919 r.: „Znaczki tymczasowe dla Ks. Poznańskiego. Celem urzędowego ustalenia wysokości nakładu tych interesujących znaczków, zwróciliśmy się do Głównej Dyrekcji Poczt w Poznaniu z prośbą o podanie wysokości nakładu omawianych znaczków. Na pismo nasze z dnia 6 października otrzymaliśmy już 10 listopada 1919 odpowiedź, wedle której przedrukowano: 5/2 fen szary 84.000 szt., 5/7$^1/_2$ fen pomarańczowy 400.000 szt., 5/20 fen. niebieski 500.000 szt., 10/25 fen pomarańczowy/czarny 150.00 · szt., 10/40 fen czerwony/czarny 370.000 szt. Innych znaczków nie przedrukowano. Powodem nadruku był brak znaczków odpowiednich wartości. Do frankowania wolno było ich używać do końca września 1919 r. Zapas zupełnie wyczerpany. Oto informacja Dyrekcji Poczty, za którą uprzejmie dziękujemy".

Dalsze polskie wiadomości ograniczają się tylko do podręcznika polskich znaczków pocztowych str. 101—102.

Z niemieckich opracowań możemy wymienić ogłoszone artykuły przez. p. G. Beckera w Briefmarcken-Rundschau Nr. 12 z grudnia 1926 i Nr. 1/2 ze stycznia/lutego 1927 p. t. „Die Fehldrucke der provizorischen Ausgabe der Posener Oberpostdirektion im August 1919, mit Aufdruck kleine Ziffern und Poczta Polska auf den marken des Deutschen Reiches". Opracowanie to poza dyletantyzmem charakteryzuje się jeszcze wrogiem nastawieniem do Polski. Jedynie na uwagę zasługuje reprodukcja podwójnego nadruku 5/7$^1/_2$ fen. na pasku znaczków złożonych z czterech sztuk i skasowanym kasownikiem: „Posen 6., 24.9.19. 11—12. V."

Dalsze opracowanie przez pułk. Larkinga znajduje się w Gibbons Stamp Monthly Vol. III. Nr. 9. z czerwca 1930 r. str. 173. „Poland. The Postal Issues during and after the Great War."

Z powodu wydania nowego podręcznika do polskich znaczków i przydzielenia im tej partji do opracowania, musiałem szczegółowo przestudjować to wydanie, w czem mi nadzwyczajnie pomocnemi były informacje o formach użytych do wykonania przedruków i zbiór oryginalnych arkuszy. Obydwie oryginalne formy do wykonania nadruków na znaczkach tego wydania znajdują się w Muzeum Poczty i Telekomunikacji w Warszawie, zapisane w inwentarzu pod L: 420 i 421. Szczegółowego badania tych klisz dokonał p. Prof. Dr. A. Łaszkiewicz i zakomunikował mi jego wyniki listem z dnia 10 stycznia b. r. Jako uzupełnienie otrzymanych wiadomości o formach nadruków przeprowadziłem szczegółowe badanie arkuszy wypożyczonych mi w tym celu przez p. Mecenasa M. Niklewskiego, Prezesa Związku Filatelistów w Toruniu. W ten sposób było mi umożliwionem dokładne opracowanie znaczków tego wydania na podstawie oryginalnych klisz i oryginalnych arkuszy, skutkiem czego nastąpiła wzajemna kontrola i uzupełnienie wyników. Krótkie streszczenie najważniejszych rezultatów będzie zawierał podręcznik polskich znaczków pocztowych, tutaj natomiast mam zamiar szczegółowiej i obszerniej podzielić się z polskimi Filatelistami wiadomościami o tem wydaniu.

Jako podstawowe znaczki do tego wydania zostały zużyte będące wówczas w obiegu znaczki niemieckie:

2 fen. szary kat. Michla Nr. 83,
7$^1/_2$ fen. pomarańczowy kat. Michla 99 wydania z r. 1916,
20 fen. fioletowo-niebieski kat. Michla Nr. 87 b,
25 fen. pomarańczowy i czarny kat. Michla Nr. 88,
40. fen. karminowy i czarny kat. Michla Nr. 90.

Znaczki po 2, 20, 25 i 40 fen. mimo że są typu z lat 1905/11 pochodzą z druku w latach wojennych i różnią się od takich samych przedwojennych papierem i farbami. W szczególności obydwa arkusze znaczków 5/2 fen. które miałem do niniejszego opracowania pochodziły z nakładu znaczków niemieckich H 4676 z 1915 r. Badane przezemnie arkusze były wykonane: znaczków po 5/2 i 5/7$^1/_2$ fen. drukiem płaskim, a po 5/20, 10/25 i 10/40 fen. drukiem rotacyjnym. P. G. Becker twierdzi, że przedrukowano także znaczki 7$^1/_2$ fen. pochodzące z zeszycików znaczkowych. Znaczki pochodzące z zeszycików znacz-

Prof. STANISŁAW MIKSTEIN.

Niestrudzony działacz na niwie filatelistycznej, znany i ceniony badacz znaczków polskich, autor wielu prac, szczególnie z dziedziny wydań prowizorycznych, które wydane również w języku niemieckim przyniosły chwałę polskiej literaturze filatelistycznej nietylko w kraju lecz także zagranicą. Prof. S. Mikstein jest najgorliwszym ze stałych współpracowników „Il. Wiadomości Filatelistycznych" od początku ich istnienia.

kowych według Beckera można poznać po braku ząbkowania u góry, z prawej strony lub u dołu znaczka. Takie też znaczki z przedrukiem polskim mają być bardzo rzadkie. Obydwa posiadane przezemnie arkusze znaczków 5/2 fen. mimo że pochodziły z tego samego nakładu H 4676 15 posiadały te numery swego nakładu pierwszy na lewym, a drugi na prawym marginesie arkusza, co wskazuje, że druk wykonano dwoma różnemi kliszami.

Polskie nadruki na tych znaczkach wykonano dwiema formami drukarskiemi: pierwsza z nich służyła do przedruku znaczków po 2, $7^1/_2$ i 20 fen. na nową wartość 5 fen., a druga do przedruku znaczków po 25 i 40 fen. na nową wartość 10 fen.

Każda z tych dwóch form drukarskich, posiadając po 100 nadruków dla jednego całego arkusza o 100 znaczkach, składała się z 50 małych kliszek, przybitych obok siebie do wspólnej drewnianej podstawy.

A. Forma I. do wykonania nadruków na znaczkach po $2/7^1/_2$ i 20 fen.

Forma I. była zbudowana z 50 kliszek cynkowych, z których każda obejmowała po dwa nadruki, dla dwóch sąsiadnich znaczków jednego poziomego rzędu. Wszystkie te klisze były przymocowane do wspólnej deski tworzącej podstawę formy. Skutkiem takiej budowy formy nadrukowej odległości między nadrukami w każdym poziomym rzędzie między znaczkami 1 i 2, 3 i 4, 5 i 6, 7 i 8 oraz 9 i 10 są jednakowe i wynoszą po 10 mm., natomiast między 2 i 3, 4 i 5, 6 i 7 oraz 8 i 9 ulegają bardzo małym wahaniom i wynoszą po 10—$10^3/_4$ mm. Odległości te mierzyłem między literami „a" i „P" wyrazów „Poczta". Dalszym skutkiem budowy formy drukarskiej z poszczególnych kliszek jest nierównomierne i z niejednakową intensywnością przenoszenie farby drukarskiej na poszczególne znaczki tego samego arkusza; kliszki choćby minimalnie wystające wyżej, czy to skutkiem niejednakowego przybicia do drewnianej podstawy, czy też skutkiem swej grubości, przenosiły farbę drukarską daleko intensywniej niż pozostałe. Na tych samych arkuszach nadruki na znaczkach 5—8, 35—36, 91— 92 występują zwykle silniej, natomiast na 9—10, 19 i 20 23 i 24, 27—30, 33 i 34, 55—58. 63—66, 69 i 70, 75 i 76, 79 i 80, 81 i 82, 87 i 88, 95--98 słabiej i delikatniej. Szczególnie słabo występują w porównaniu z innemi nadruki 87 i 88 znaczka. Nadruki z kliszek wystających wyżej posiadają litery jakby grubsze, skutkiem wyprasowania farby ku ich brzegom, a i powierzchnie są pokryte większą ilością przeniesionej farby drukarskiej; natomiast nadruki pochodzące z kliszek niższych wykazują na powierzchni miejsca niepokryte farbą drukarską, robiące wrażenie uszkodzeń, a same litery jakby cieńsze i delikatniejsze.

Nadruki wykonane formą I składają się i u góry z dwóch cyfr „5 5", poniżej wyrazów Poczta Polska w dwóch wierszach, a u dołu z poziomej kreski, unieważniającej napis niemiecki „Deutsches Reich". Brzegi cyfr, liter i kreski są nierówne, o dość zmiennym zarysie, co silnie wpływa na ich kształt i wywołuje złudzenie jakoby zostały wykonane litografją. Wysokość całego nadruku wynosi 20 mm., długość wyrazów „Poczta" i „Polska" po 11 mm., odstęp między cyframi „5 5" — $11^3/_4$ mm., odstęp między spodem cyfr „5 5" a górnym brzegiem poziomej kreski 17 mm., odstęp między spodem wyrazu „Polska" a górnym brzegiem poziomej kreski $5^1/_4$ mm, odstęp między górą cyfr „5 5" a spodem wyrazu „Polska" 14 mm. Wysokość liter „P, l, k" — 3 mm., „t" — 2 mm., „a, c. o, s, z" po 2 mm. Długość poziomej kreski waha się w granicach od 16 do $17^1/_7$ mm. Na obu arkuszach znaczków po 5/2 fen. i jednym po $5/7^1/_2$ fen, które miałem do opracowania, pomiar długości poziomej kreski dał następujące wyniki: po $17^1/_4$ mm. na znaczkach 1, 3, 11. 21, 23, 28, 31, 37, 38, 41, 48, 51, 53, 54, 55, 58, 59, 60, 64, 65, 71, 72, 75, 76, 77, 79, 81, 82, 85, 86, 87, 89, 91; po 17 mm. na znaczkach 4, 6, 7, 10, 12, 14, 15, 16, 19, 20, 22, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 32, 35, 39, 40, 42, 43, 44, 47, 49, 50, 52, 56, 57, 61, 62, 63, 66, 67, 68, 69, 70, 73, 74, 78, 80, 84, 88, 92, 95, 98, 99; po $16^3/_4$ mm. na znaczkach 5, 9, 17, 45, 46, 90, 94, 96 i 100; po $16^1/_2$ mm na znaczkach 8, 13, 18, 34, 36. 93 i 97; $16^1/_4$ mm. na 83 znaczku, a po 16 mm. na znaczkach 2 i 23. Tylko na 71 znaczku zachodziła niezgodność, albowiem arkusze znaczków po 5/2 fen. wykazały długość kreski po $17^1/_4$ mm., a arkusz znaczków po $5/7^1/_2$ — $16^1/_4$ mm. A zatem widzimy, że skrócenia kresek są wywołane zużyciem formy, tembardziej że krótsze kreski często wykazują charakterystyczne zakończenia pochodzące z odłamania, do czego jeszcze powrócę przy usterkach.

Usterek pochodzących z różnic wykonania poszczególnych kliszek (Plattenfehler) lub ich uszkodzeń jest stosunkowo bardzo mało i są one bardzo drobne tak, że nie można ich zaliczać do „błędów". Przedstawiają się one następująco:

Na szeregu znaczków zlany jest pionowy łącznik cyfry „5" z dolnym łukiem, tak że dotyczące cyfry „5" są podobne do cyfr „6". U większości jednak poniżej wykazanych znaczków to zlanie jest węższe od linji druku cyfr „5". Usterka ta występuje po lewej stronie na znaczkach 5, 6, 8, 17, 36, 67, 78 86, 92 i 99, po prawej stronie na znaczkach 60, 82, 83, 88, 89, a po obu stronach na 15, 16, 17, 35 i 91 znaczku.

Znaczek 6: złączone ze sobą litery „oc“ w Poczta.
Znaczek 8: odmienne zakończenie górne liter „a“ w poczta i Polska.
Znaczek 12: wcięcie od dołu w literze „o“ w Poczta
Znaczek 14: litera „l“ w Polska w dolnej części zgrubiała.
Znaczek 16: litera „a“ w Poczta jak na 8 zn. u góry odmiennie zakończona.
Znaczek 25: wcięcie od środka po lewej stronie litery „o“ w Polska.
Znaczek 28: wcięcie od góry w literze „o“ w Poczta; brak dolnego łuku prawej cyfrze „5“.
Znaczek 33. urwane zakończenie dolnego łuku lewej cyfry „5“; litera „z“ ma górne lewe zakończenie zwężone
Znaczek 34: litera „z“ w Poczta podobna do francuskiego „r“; prawy koniec poziomej kreski urwany i wyciągnięty w ostry dziób.
Znaczek 43: litera „c“ w Poczta od dołu wycięta i zdeformowana.
Znaczek 45: litera „z“ w Poczta podobna jak na 33 zn. lewy koniec poziomej kreski urwany tworzy małą kropkę.
Znaczek 49: małe wcięcie od dołu w literze „c“ w Poczta.
Znaczek 51: litera „l“ u góry cienka, spiczasta z kropką po prawej stronie.
Znaczek 78: wcięcie u góry w literze „P“ w Poczta.
Znaczek 88: górna kreska litery „a“ w Polska wygięta ukośnie od góry.
Znaczek 93: lewy koniec poziomej kreski wyszczerbiony od dołu.
Znaczek 87: lewy koniec kreski odłamany i wyciągnięty w ostry dziób.
Znaczek 99: lewy koniec poziomej kreski zgrubiały od dołu.
Znaczek 100: prawy koniec kreski urwany i wyciągnięty w ostry dziób.

10 10

Poczta
Polska

———

Oprócz powyższych znajdują się jeszcze na niektórych innych znaczkach minimalne odchylenia, tak że właściwie prawie każdy znaczek ma pawne charakterystyczne i swoiste cechy.

Z błędów drukarskich (Druckfehler) znane są na znaczkach tego wydania: a) podwójny nadruk na $5/7^{1}/_{2}$ fen. znaczku; b) silnie poprzesuwane nadruki na $5/7^{1}/_{2}$ fen. znaczkach; c) maszynowe wtórne odbitki (Abklatsch) na gumie na 5/20 fen. znaczkach.

Typograficzna forma II do wykonania nadruków na znaczkach po 25 i 40 f.

Forma II, użyta do przedruku całych arkuszy o 100 znaczkach po 25 i 40 fen., składała się zupełnie identycznie jak i forma I z 50 kliszek, umieszczonych na wspólnej drewnianej podstawie. Poszczególne te kliszki, obejmujące po dwa nadruki dla dwóch sąsiednich znaczków jednego poziomego rzędu, były jednak odlane z aljażu drukarskiego, miększego od cynku, a nie cynkowe jak w I formie

We wszystkich poziomych rzędach odległości między nadrukami znaczków 1 i 2, 3 i 4, 5 i 6, 7 i 8 oraz 9 i 10 wynoszą stale po $8^{3}/_{4}$ mm., natomiast między nadrukami znaczków 2 i 3, 4 i 5, 6 i 7 oraz 8 i 9 wahają się od 8 do $9^{1}/_{2}$ mm. W szczególności między nadrukami znaczków 46 i 47 oraz 68 i 69 wynoszą po 8 mm., a między nadrukami 8 i 9 oraz 78 i 79 znaczka po $9^{1}/_{2}$ mm. Odległeści te mierzyłem między literami „a“ poprzedniego i „P“ następnego wyrazu „Poczta“.

Nadruki wykonane formą II składają się: u góry z dwóch cyfr „10 10“, które miały wypadać na liczbach „25“ względnie „40“, t. j. poprzednio wyrażających nominalną wartość, poniżej z wyrazów „Poczta“ i „Polska“ w dwóch wierszach, a u dołu z poziomej kreski unieważniającej niemieckie wyrazy „Deutsches Reich“. Litery wyrazu „Poczta“ są

ustalone na jednakowym poziomie, w przeciwieństwie do formy I, gdzie stoją łukowato nad wyrazem „Polska". Wymiary nadruków są następujące: wysokość całego nadruku 20½ mm, pionowa odległość między spodem cyfr „10 10" a górnym brzegiem poziomej kreski — 16½ mm., odległość między spodem wyrazu „Polska" a górnym brzegiem poziomej kreski — 4⅓ mm., wysokość liter „P" — 3,7 mm., „t" — 2,8 mm., „k" i „l" — 3,3 mm., liter „a, c, s, z" po 2 mm. Zasadnicza długość poziomej kreski wynosi 18 mm., w niektórych nadrukach jest ona jednak krótsza, a mianowicie wynosi 14 mm. na 8 zn., 15 mm. na 62 i 90 zn., 16 mm. ne 68 zn, 16½ mm. na 72, 89, 94 i 99 zn.; te skrócenia kresek pochodzą z uszkodzeń, t. j. skutkiem odłamań i na różnych arkuszach nawet tej samej wartości mogą być różne, np. na 89 i 99 znaczku znane mi są nadruki o długości kreski i 18 i 15½ mm.

Najważniejsze usterki pochodzące z uszkodzeń formy są następujące:

na 8 zn. kreska 14 mm. długości zamiast 18 mm.,
na 48 zn. uszkodzone litery „sk" wyrazu Polska, skutkiem wbicia gwoździa przymocowującego dotyczącą kliszkę do drewnianej podstawy,
na 61 zn. obie cyfry „10 10" ścięte od góry,
na 62 zn. obie cyfry „10 10" ścięte od góry,
na 87 zn. obie cyfry „10 10" ścięte od góry,
na 88 zn. obie cyfry „10 10" ścięte od góry, a pozioma kreska w środku łukowato wygięta ku górze,
na 89 zn. kreska pozioma ułamana po lewej stronie (na ark. 10 40 fen.),
na 90 zn. kreska pozioma ułamana po prawej stronie.
na 99 zn. obie cyfry „10 10" ścięte od góry, plama nad „o" w Poczta, nadto na znaczkach 10/40 fen. ułamany lewy koniec poziomej kreski i zniszczona (zdeformowana) cyfra „1" w lewej liczbie „10" u góry,
na 100 zn. ścięte od góry obie cyfry „10 10".

Forma ta przed lub w czasie przedruku znaczków 10/40 fen. uległa jakiemuś mechanicznemu uszkodzeniu, które spowodowało zdeformowanie cyfr „1" w lewych liczbach „10" i urwanie lewych końców poziomych kresek na 89 i 99 znaczku; na arkuszach znaczków 10/25 fen. brak bowiem tych uszkodzeń, a znane mi są tylko z arkusza 10/40 fen. znaczków.

Oprócz powyższych uszkodzeń charakterystycznemi są dla niektórych znaczków plamy występujące w różnych miejscach znaczków, jednakowoż stale i jednakowo wyglądające Z takich możemy wymienić:

na 3 zn. szereg drobnych plamek po lewej i prawej stronie wyrazu Poczta,
na 4 zn. powyżej prawego końca poziomej kreski dwie plamki, zewnętrzna w kształcie przecinka, druga mniejsza owalna,
na 10 zn. powyżej prawego końca poziomej kreski półkolista plama zwrócona do góry częścią łukowatą,
na 13 zn. nad „o — c" w Poczta duża, prawie okrągła plama, ponad nią ku prawej stronie mniejsza trójkątna,
na 19 zn. powyżej „c" w Poczta grupka małych plamek,
na 20 zn. za wyrazem Polska ku dołowi grupa z czterech plamek,
na 21 zn. nad „o" w Poczta duża plama,
na 24 zn. nad prawym końcem poziomej kreski plamka w postaci małej kropki,
na 26 zn. pod „a" w Polska plama w postaci łukowato ku górze wygiętej kreski,
na 29 zn. powyżej „oc" dwie plamy, górna łukowata, dolna jak kropka,
na 30 zn. nad prawym końcem kreski dwie plamki, górna łukowata, dolna mniejsza,
na 31 zn. nad „oc" duża kolista plama,
na 38 zn. ponad prawą połową kreski szereg plamnk,
na 41 zn. między cyframi „10 10" szereg plamek,
na 42 zn. nad prawym końcem kreski dwie większe i kilka drobnych plamek,
na 46 zn. za wyrazem polska kropka cokolwiek obniżona,
na 47 zn. nad „o" w Poczta plamki,
na 98 zn. powyżej prawego końca kreski kropka.

Usterki drobne liter ze względu na kreskowane tło nie są widoczne i bardzo trudne do spostrzeżenia.

Na tem mielibyśmy wyczerpane wszystkie wiadomości tak z dotychczasowej bibljografji, jak i dotyczące technicznego wzkonania nadruków.

WIELKI KONKURS Z PREMJAMI

dla prenumeratorów „Ilustrowanych Wiadomości Filatelistycznych".

Celem powiększenia liczby prenumeratorów „Il. Wiad. Fil." ogłaszamy w związku z Wystawą Katowicką wielki konkurs z premjami o ogólnej wartości **zgórą zł 500.—**. Konkurs polegać będzie na nadesłaniu najtrafniejszych odpowiedzi na pytanie: **Jaka będzie liczba prenumeratorów w dniu 12 maja** (przeddzień zamknięcia wystawy)"? Z nadesłanych odpowiedzi wybierze się te, których cyfra będzie najbardziej zbliżona do rzeczywistej liczby prenumeratorów, co stwierdzi Sąd Konkursowy, składający się z najwybitniejszych filatelistów, — na podstawie oryginalnych „kart prenumeraty", które redakcja stawi do dyspozycji.

SPIS NAGRÓD:

PREMJA za najtrafniejsze rozwiązanie: kompletny zbiór znaczków K. O. M. W. z cennemi odmianami, wart. ca zł 160.—, oraz 15 nagród od I—XV:

I.	nagr.:	I wydanie K. O. M. W. 5 i 10 gr., kat. Witkowsk.	Nr.	105/6	wart.	55.—
II.	„	Znaczek K. O. M. W. „6 gr" przedr. czarny	„	108c	„	65.—
III.	„	Znaczek polski z 1860 r. kol. ciemny	„	1b	„	50.—
IV.	„	„ „ „ „ jasny	„	1a	„	35.—
V.	„	dto „ „ „ „	„	„	„	35,—
VI.	„	Serja 10000—2000000 franco w czworobl.	„	385/94	„	36.—
VII.	„	„ Levant 3—5 Mk., nadr. błyszcz. „	„	1213/24	„	30.—
VIII.	„	1 oryginalny arkusz K. O. M. W. 2 grosze z błędnodrukiem „sześcioramienna gwiazdka" „	„	117d/117	„	15.—
IX.	„	po 1 serji Korfanty, cięte i ząbkowane „	„	1515/28	„	13.25
X.	„	2 znaczki K. O. M. W. 6 gr. duża i mała cyfra w parce		110/11	„	11.50
XI.	„	4 serje „Russisch Polen" 5 wart. w czworobloku			„	11.80
XII.-XV.		po 1 albumie do znaczków polskich	à	19.50		78.—

Warunki brania udziału drugostronnie.

Tu odciąć i nadesłać

Niniejszem chcę brać udział w „Wielkim konkursie z premjami Il. Wiad. Fil." i jako odpowiedź na pytanie „Jaka będzie liczba prenumeratorów w dniu 12 maja 1934" podaję następującą cyfrę:

............................/..

liczbami słownie

Jestem prenumeratorem „Il. Wiad. Fil." na półrocze — cały rok 1934
Niniejszem zgłaszam prenumeratę na półrocze — cały rok 1934
wpłacając jednocześnie należność na P. K. O. 208.547.

Niepotrzebne skreślić.

Imię i nazwisko ....

Dokładny adres ....

Prosimy wyraźnie pisać.

Warunki brania udziału w Konkursie.

1. W konkursie mogą brać udział tylko przenumeratorzy „Il. Wiad. Fil.", którzy bądź już poprzednio zgłosili prenumeratę na conajmniej I. półrocze 1934 r. lub też zgłoszą ją przy przystąpieniu do konkursu i nadsyłaniu odpowiedzi konkursowej na załączonej kartce.

2. Jako zgłoszoną prenumeratę uważa się tylko od chwili, gdy wpłynęła do nas odpowiednia należność w gotówce, na podstawie której wypisujemy dopiero t. zw. „karty prenumeraty", będące podstawą stwierdzenia zgłoszonej prenumeraty dla Sądu Konkursowego.

3. Konkurs polega na nadesłaniu najtrafniejszej odpowiedzi na pytanie „jaka będzie liczba prenumeratorów w dniu 12 maja". Dla orjentacji podajemy, że obecna liczba prenumeratorów znajduje się między 400—500.

4. Za najtrafniejszą odpowiedź Sąd Konkursowy udzieli 1 premję oraz za dalsze, z kolei najtrafniejsze odpowiedzi 15 nagród, łącznej wartości handlowej zgórą 500.— zł. (katalogowa wartość wielokrotnie wyższa), wdłg. drugostronnego spisu.

5. W razie identyczności dwóch lub kilku odpowiedzi rozstrzygać będzie, co do kolejności przydziału nagród, losowanie.

6. Nad sprawiedliwym rozdziałem nagród czuwać będzie specjalny Sąd Konkursowy, do którego wejdą najwybitniejsi przedstawiciele polskiej filatelistyki, jak: Prof. St. Mikstein, W. Rachmanow, St. Rembieliński i w. in., których dokładny spis będzie opublikowany na terenie wystawy katowickiej.

7. Rozdział nagród odbędzie się na specjalnem publicznem posiedzeniu Sądu Konkursowego, w dniu 12. 5. 34.

8. Termin nadsyłania odpowiedzi upływa punktualnie 8 maja 1934, a dla zgłaszających się osobiście na Wystawie Katowickiej, punktualnie dnia 12 maja 1934 o godzinie 12-tej w obiad.

Redakcja Il. Wiad. Fil.

Tu odciąć

ZGŁOŚ PRENUMERATĘ ODWROTNIE!

Do Redakcji

Ilustrowanych Wiadomości Filatelistycznych

Poznań

ul. Fr. Ratajczaka 15.

Uwaga: Komu zależy na nieniszczeniu niniejszego numeru, może nadesłać odpowiedź tej samej treści, jak na odwrocie, na białym papierze, niezależnie od innych korespondencji.

BELGJA. Znaczek obiegowy za 40 cent. przedrukowano nową wartością 10 c. i cyfrą 1934.

10/40 c. fioletowo-czerwony

Dla zadokumentowania żałoby po zmarłym tragicznie królu Albercie I. ukazał się znaczek obiegowy za 75 c. w kolorze czarnym z czarną obwódką.

Z okazji natomiast wstąpienia na tron nowego króla, ukaże się niebawem serja pamiątkowa, o której bliższe szczegóły podamy w następnym numerze.

CZECHOSŁOWACJA. Ku uczczeniu Smetany wydano znaczek pamiątkowy za 50 hal. w kolorze zielonym.

FRANCJA. Serję znaczków opłatnych uzupełniono dalszą wartością za

1.50 fr. ultramarynowy

Na znaczku widnieje symboliczny rysunek „gołąbek pokoju", czyli, że nowa serja posiada zupełną różnorodność rysunków do tego stopnia, że wygląda to jakoby każdy znaczek był z zupełnie innego wydania.

Ku czci J. M. Jacquarda wynalascy wrzeciona własnego pomysłu wydano znaczek pamiątkowy.

40 c. ciemno-niebieski

NIEMCY. Dotąd wydano następujące wartości serji opłatnej z wizerunkiem Hindenburga w medaljonie i nowym znakiem wodnym „Hackenkreuz"

3 fen. jasno-brunatny
4 „ szaro-niebieski
5 „ jasno-zielony
6 „ ciemno-zielony
8 „ czerwono-pomarańczowy
10 „ brunatny
12 „ czerwony
30 „ oliwkowy
40 „ lila

. . . .

ROSJA. Zapowiedziane nowości już się ukazały i podajemy poniżej ich opis i reprodukcję: Mauzoleum Lenina

5 kop — bronzowy
10 „ — granatowy
15 „ — czerwony
20 kop. — zielony
35 „ — bronzowy

Ku czci drukarza Fedorowa ukazały się znaczki pamiątkowe z jego wizerunkiem i to:

20 kop. — czerwony
40 „ — szaro-granatowy

10-lecie poczty lotniczej

5 kop. — ultramaryna
10 „ — zielony
80 „ — fioletowy

20 kop. — czerwony
50 „ — czarno-granatowy

. . . .

WŁOCHY. Z okazji 10-lecia przyłączenia Fiumy do Włoch, wydano olbrzymią serję znaczków:

dobroczynne:
1.75 + 1 lir ciemno-niebieski
2.55 + 2 „ ciemno-fioletowy
2.75 + 2.50 lir ciemno-oliwkowy

lotnicze:
25 c. — zielony
50 c. — ciemno-brunatny
75 c. — jasno-brunatny

lotnicze-dobroczynne:
1 lir + 50 c. ciemno-fioletowy
2 „ + 1.50 l. ciemno-niebieski
3 „ + 2 l. czarno-brunatny

lotnicze-pospieszne:
2.25 l. + 1.25 l. — ciemno-oliwkowy
4.50 l. + 2 l. — karminowy

Oprócz tego ukazała się serja znaczków dopłatnych o ładnym rysunku
5 c. — brunatny
10 „ — niebieski
20 „ — karminowy
25 „ — zielony
30 „ — pomarańczowy
40 „ — czarno-szary
50 „ — fioletowy
60 „ — granatowy
1 l. — pomarańczowy
2 „ — zielony
5 „ — fioletowy
10 „ — ciemno-niebieski
20 „ — karminowy

Zdaje się, że jest to jedyna z ostatnio wydanych serji, której nie należy przypisywać spekulacji, bowiem dotychczas kursujące znaczki dopłatne doczekały się wcale sędziwego wieku, bo 64 lat, ponieważ zostały wydane w roku 1870.

ZAGŁĘBIE SAARY. Dorocznym zwyczajem wydano tu nową serję znaczków dobroczynnych
40 + 15 c. — brunatny
60 + 20 c. — pomarańczowy
1 fr. + 50 c. — fioletowy
1.50 „ + 75 c. — niebieski
2 „ + 1 fr. — karminowy
3 „ + 2 „ — oliwkowy
5 „ + 5 „ — czerwono-brunatny

MANZDŻUKO. Nowe to cesarstwo, którego powstanie łączy się ściśle z ostatnim zatargiem chińsko-japońskim wydało 2 znaczki z znakami wodnemi — faliste linje pionowe:
1 f. brunatno-czarny
10 f. pomarańczowy

Zapowiedziana serja koronacyjna ukazała się 1. marca br. i składa się z następujących wartości:
$1\frac{1}{2}$ fen. czerwono-brunatny
3 „ karminowy
6 „ oliwkowy
10 „ niebieski

Powyższą serję wydano z okazji koronacji nowego cesarza.

K. Dombrowski.

Dopłaty złotowe.

Do działu „Znaczki Polskie" w Il. Wiad. Fil. pragnę dorzucić spostrzeżenie, dotyczące odmian znaczków dopłaty w walucie złotowej z czerwca 1924 oraz 1929/31r, Mam nadzieję, że autorzy nowego Podręcznika Znaczków Polskich zainteresują się tą odmianą tembardziej, że żaden z znanych mi katalogów nic o niej nie wspomina. Zaznaczam zgóry, że brak obszerniejszego materjału nie pozwolił mi na szczegółowe opracowanie spostrzeżenia, wobec czego pożądanem byłoby, aby posiadacze większej ilości wspomnianych wyżej seryj zechieli, po ich zbadaniu, podzielić się wynikami swych prac na łamach niniejszego pisma, na co, przypuszczam, Szan. Redakcja, znana nam już z przychylnego stanowiska wobec podobnych kwestyj, chętnie się zgodzi.

Odmiana dotyczy znaczka dopłaty 15 gr. z czerwca 1924 (Nr. 946 kat. Wit.), którego rysunek o wymiarach 20×25,2 mm wykonany jest na papierze cienkim (typ I). Odmianą jego jest znaczek o wymiarach mniejszych 19.9×24,8 mm na papierze białym, zwykłym. Rysunek wskazuje pewne różnice, które szczególnie uwydatniają się w cyfrze 1 (typ II). Jeśli przy typie I ząbkowanie jest bardzo niejednolite, tak przy typie II zauważyłem jedną tylko perforację 12½:12¾. Pomijając odmianę w papierze i ząbkowaniu podkreślam raz jeszcze różnicę w rysunku, która potwierdza istnienie dwóch odrębnych klisz.

Drugą odmianę spostrzegłem przy znaczku dopłaty 10 gr. z r. 1929/31 (Nr. 958 kat. Wit.). Odmiana wykonana jest na papierze cienkim zamiast zwykłym, przyczem gatunek papieru nie jest ten sam, co przy wydaniu z 1924 r. Drobną dyferencję w rozmiarach rysunku przypisuję różnicy papieru, gdyż inaczej i tu należałoby dopatrywać się istnienia dwóch różnych klisz.

Sądzę, że dwa podane wyżej wypadki nie stanowią wyjątków i że w obu tych serjach znajdą się przy skrupulatnem badaniu dalsze odmiany.

Odwrotki.

Jak donosi prasa niemiecka, jeden ze zbieraczy niemieckich jest w posiadaniu bloku z 4 sztuk znaczków Port Gdańsk 25 gr. orzeł, z nadrukiem odwróconym. Znaczki te są niestemplowane i po drugiej stronie noszą ślady papierków, z czego wnosić można, że były „w okienku". W każdym razie o ile są one prawdziwe (obecnie ukazało się b. dużo znaczków Port Gdańsk różnych wydań fałszywych), jest to zdaje się jedyny egzemplarz odwrotek w bloku.

Fałszywe znaczki „Port Gdańsk".

Widzieliśmy fałszywe znaczki „P. G." 15 gr. z Sienkiewiczem z odwróconym nadrukiem. Nadruk wykonany b. dobrze, jednak farba jest matowa, a brzegi liter nierówne. T. G.

Głosy czytelników.

Zwracam się do Szanownej Redakcji z gorącą prośbą zainicjowania odnośnym władzom wydania okazyjnej serji znaczków pocztowych w związku z przypadającą w 1934 r. w maju 500-ną rocznicą śmierci Władysława Jagiełły.

Sądzę, że reprodukcja obrazu Matejki „Bitwa pod Grunwaldem" byłaby najodpowiedniejszym motywem tych znaczków. Wszak jedyna to okazja do przypomnienia światu tego świetnego zwycięstwa oręża polskiego podczas panowania Jagiełły.

Znaczek taki, wykonany podobnie jak znaczek ze Sobieskim za 1,20 zł, byłby potężnym środkiem propagandowym tradycji Polski Mocarstwowej. Wartość dostosowana do taryfy listów zwykłych zagranicznych, miałaby duże znaczenie propagandowe, gdyż znaczek ze Sobieskim niestety nie może rozejść się poza granicę w dużej ilości ze względu na rzadkie zastosowanie.

Ufam, że Szanowna Redakcja przychyli się do powyższej sprawy i poczyni odpowiednie starania.

Z. K.

Tadeusz Gryzewski - Warszawa.

Ciekawy i dotychczas nieznany list z Polski.

Jak wiadomo, w dniu 12 kwietnia 1921 r. otwarto linję lotniczą Warszawa—Praga—Strasburg—Paryż. Otóż otwarcie tej linji miało nastąpić znacznie wcześniej, a mianowicie 20 września 1920 r. i odpowiednie zarządzenia zostały już przed tą datą przez pocztę wydane, tak że już 19/IX na głównej poczcie w Warszawie zaczęto przyjmować listy lotnicze do Pragi, Strasburga i Paryża. W ostatniej chwili, t. j. 20/IX towarzystwo komunikacji lotn., które tą linję na podstawie koncesji Ministerstwa Komunikacji miało eksploatować, lot odwołało i wogóle zawiadomiło, że wobec trudności technicznych komunikację uruchomi się znacznie później.

Jako jedyny, a zarazem ciekawy b. dokument z tego czasu, jest list, który obecnie znajduje się w zbiorze płk. Larkinga, który poniżej opisuję: znaczki ostemplowane są datownikiem Warszawa I, z dn. 19/IX, oprócz tego są na nim pieczątki: „Par avion" w ramce w rozmiarze 40,5×12,5 mm., oraz w ramce „Perçu fr. . . mk. . ."(57×12,5 mm.). Oba stempelki — w kolorze czerwonym. W stempelku „Percu" napisane jest ręcznie w rubryce fr. „5", w rubryce „mk." „—,80" (opłata lotnicza do Pragi). List ten został wysłany jako polecony, to też nosi pieczątkę poleceniową, w kolorze czerwonym (R-Warszawa Ia), i został zarejestrowany jako Nr. I. Ponieważ, z powodu odwołania lotu, list ten nie był wysłany pocztą lotniczą, przeto obie pieczątki lotnicze zostały przekreślone czerwonym ołówkiem.

Wystawa „Apex".

W maju b. r. odbędzie się trzecia międzynarodowa wystawa aerofilatelistyczna w Londynie. Jak słychać, zapowiada się ona bardzo imponująco. Dowiadujemy się, że znany zbieracz znaczków Polski, płk. Larking, wystawia swój zbiór aerofilatelistyczny Polski, na tej wystawie.

Ministerstwo Poczt a Challange.

Jak się dowiadujemy, w związku z międzynarodowemi konkursami lotniczemi (Challange), które organizuje Aeroklub Polski, i które odbywać się będą w Polsce, Ministerstwo Poczt projektuje wydanie dwóch znaczków okolicznościowych. Ze względów oszczędnościowych przedrukowanoby dwa znaczki odpowiednim napisem. Jakie wartości będą przedrukowane, jeszcze nie wiadomo, prawdopodobnie jednak jednym z nich będzie znaczek ze Żwirką i Wigurą.

Prawdopodobnie też w urzędzie pocztowym na lotnisku będzie w czasie trwania Challangu, używany specjalny kasownik pocztowy.

Pierwszy lot Warszawa-Poznań-Berlin

W dniu 1 maja b. r. uruchomiona będzie linja lotnicza Warszawa — Poznań — Berlin. Linję tę będą obsługiwały do spółki (co drugi dzień) Towarzystwo — Polskie Linje Lotnicze „Lot", oraz Lufthansa. Z okazji pierwszego lotu przesyłki wysyłane tego dnia będą stemplowane przez pocztę w Poznaniu i Warszawie specjalnym stemplem pamiątkowym. Dzięki tej linji zyskamy znacznie szybsze połączenie z Paryżem, Londynem, Rotterdamem i t. d.

ROZMAITOŚCI

Miljonowe zbiory na licytacji.

Jak wiadomo, pierwszą część zbiorów Hinda wystawiono na licytację w Ameryce, gdzie zostały sprzedane prawie wszystkie najrzadsze okazy Stanów Zjednoczonych, po cenach bardzo wysokich w stosunku do dzisiejszych warunków ekonomicznych w U. S. A.

Rynek europejski jednakże zdaje się jest lepszym do sprzedaży znaczków nieamerykańskich, skoro resztę zbioru tego zmarłego króla filatelistycznego wysłano do Anglji, na który licytacja odbędzie się tamże.

Przybycie tych zbiorów do Londynu wywołało sensację, tak że cała prasa codzienna umieściła obszerne wzmianki, przeprowadzając nawet wywiady z firmą licytacyjną. Stąd widać, że znaczki pocztowe posiadają w Anglji nie tylko wśród filatelistów znaczenie poważnych papierów wartościowych, które jako lokata kapitału okazały się dotąd środkiem niezawodnym.

Sankcje na fałszerzy znaczków w Austrji.

W styczniu br. wydano w Austrji nową ustawę, mocą której wyłączne prawo wykonywania i puszczania w obieg wszelkiego rodzaju znaczków pocztowych przysługuje jedynie Poczcie. Podrabianie, zmienianie rysunku, fałszerstwa i t. p. wszelkich znaków pocztowych, kasowników, a nawet nalepek, dalej puszczanie tych samych rzeczy w obieg podlega bardzo surowej karze. Reprodukcja znaczków jest dopuszczalna tylko w rozmiarach zmniejszonych, lub zwiększonych, a w naturalnej wielkości tylko z białą kreską (jak w Ameryce). Temsamem położono kres bezkarnemu podrabianiu, co dotąd dokonywano w Austrji masowo ze szkodą dla filatelistów całego świata.

Handel znaczków zajęciem kulturalnem.

Niemiecki Związek Kupców branży filatelistycznej został wcielony do „Izby dla propagowania kultury i sztuki". Stąd handel znaczkami pocztowemi podobnie jak obrazami, plastyką, meblami, autografami i t. d., jest zajęciem kulturalnotwórczem.

Egipskie Muzeum Pocztowe.

Podczas trwania Międzynarodowego Kongresu Pocztowego w Kairo otwarto tam w lutym b. r. muzeum pocztowe. Najlepszy to dowód, jak w tym kraju rozwija się filatelistyka, zwłaszcza, jeżeli się podkreśli, że inicjatywa wyszła od samego króla Fuada.

IMPREZY FILATELISTYCZNE

„Apex"

Jak już podawaliśmy w jednym z poprzednich numerów „Il. Wiad. Fil., w czasie od 7 do 12 maja br. odbędzie się w Londynie Międzynarodowa Wystawa znaczków poczty lotniczej p. n. „APEX". Otwarcia dokona osobiście angielski minister lotnictwa.

Między innemi uroczystościami związanemi z wystawą specjalnie należy podkreślić zaprojektowany bankiet, który odbędzie się ku uczczeniu 25-lecia pierwszego przelotu nad kanałem La Manche przez Ludwika Bleriot a, który osobiście zaszczyci bankiet swoją obecnością.

„Jubilane"

Pod powyższą nazwą odbędzie się w Budapeszcie wystawa filatelistyczna i to w czasie tym samym, jak katowicka, bo od 6 do 13 maja br., co może wpłynąć ujemnie na ewentualny napływ gości krajów słowiańskich. Termin powyższy zbiega się z odbywającemi się w tym czasie targami katowickiemi.

Kongres kupców i targi.

W Londynie w dniach 14, 15 i 16 maja odbędzie się kongres kupców branży filatelistycznej. Mają to być również największe targi filatelistyczne w bieżącym roku.

Zjazdy w Lugano.

W Lugano od 22. do 25 czerwca br. odbędą się kongresy filatelistyczne krajowe i międzynarodowe. W tym samym czasie odbędzie się również międzynarodowy zjazd prasy filatelistycznej i międzynarodowa giełda filatelistyczna. Organizacją tych imprez zajmuje się „Club Filatelico Ticino

„Naba“

W Zurychu w dniach od 29. IX. do 7. X. br. oddędzie się ogólno—krajowa wystawa filatelistyczna z okazji 50-lecia istnienia „Szwajcarskiego Związku Filatelistów". Protektorat nad wystawą przyjął prezydent związku szwajcarskiego Pilet-Colaz.

Tydzień filatelistyczny w Kanadzie.

Ostatnio odbył się w całej Kanadzie „Tydzień Filatelistyczny", w którym to czasie wszystkie krajowe radjostacje nadawały codziennie odczyty o filatelistyce, co podobno dodatnio wpłynęło na rozwój ruchu filatelistycznego.

Rozrywki.

Ułożył: Alfons Billert z Krusznicy.

Kryptogram.

LI	FI	NE	CZY	I	CZNE	CIE	LU
WIA							WSZECH
PO							TE
STRO							LA
ŚCI							TAJ
CIE	NIAJ	I	DO	MO	STY	ROZ	WA

Przeskakując kolejno pewną ilość nieskreślonych zgłosek, odczytać rozwiązanie.

Arytmograf.

1	2	3	4	3	1	5	4	6	2	7	8	9	4	5	10	2	11	4	12
2	13	5	14	1	2	11	14	9	2	11	15	3	5	13	16	8	1	14	6
2	1	11	8	16	17	18	14	6	2	11	19	8	1	14	6	2	11	14	6
2	9	2	11	6	9	8	17	6	12	20	1	13	5	21	4	12	2	17	22

W miejsce cyfr wstawić litery, które dadzą rozwiązanie.

Wyrazy pomocnicze:

11, 12, 4, 13, 11, 16, 3, 18, 6, 8 = Badanie prawdziwości znaczka.
4, 13. 11, 17, 7, 8, 21, 2, 6, 8, 17, 7, 8 = Doskonalenie.
7, 8, 9, 1, 2, 3, 12, 5, 1, 4, 12, 2 = Wydawca „Il. Wiad. Fil.“.

Łamigłówka przyrodniczo-geograficzna.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	11	10	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23

24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46

Znaleść 46 trzyliterowych wyrazów, których początkowe litery dają aktualne rozwiązanie.

1. Jezioro w Armenji.
2. Dopływ Wisły.
3. Dopływ Tygrysu.
4. Rzeka w Niemczech.
5. Dopływ Prypeci.
6. Półwysep polski.
7. Ryba.
8. Żyje w lasach litewskich.
9. Owad.
10. Piękny ptak (wspak).
11. Dopływ Dunaju.
12. Papuga.
13. Zwierzę domowe (wspak).
14. Dopływ Donu.
15. Zwierzę domowe.
16. Port bałtycki.
17. Żyje w morzu Czarnem i Kaspijsk.
18. Byk azjatycki.
19. Ptak drapieżny
20. Zwierzę wymarłe.
21. Rzeka w Bawarji.
22. Zwierzę pociągowe.
23. Miasto we Francji.
24. Miasto w Afryce.
25. Dopływ i miasto nad Dunajem,
26. Król zwierząt.
27. Rzeka w Szwajcarji.
28. Rzeka w Katalonji (Hiszp.).
29. Miasto w Prusach Wschodnich.
30. Zwierzę leśne.
31. Wierzba.
32. Rzeka w Azji.
33. Jezioro w Rosji.
34. Zwierzęta domowe (wspak).
35. Drzewo szpilkowe.
36. Krzak (wspak).
37. Rzeka w Egipcie.
38. Rzeka w Rosji.
39. Ptak (spiewak).
40. Dopływ Izery (Francja).
41. Rzeka w Szwajcarji.
42. Rzeka w Rosji.
43. Jezioro w Rosji.
44. Góra na Krecie lub w Azji Mn.
45. Rzeka w Azji.
46. Rzeka w Irlandji (wspak).

Konikówka.

		WIT		
KOW	LI	LEP	KAŻ	ZNACZ
SZY	DE	KÓW	TE	NAJ
POL	SKIE	STY	LOG	CIEL
GO	PRZY	KA	TO	LA
GO	SKICH	FI	JA	TA

Ruchem konika szachowego odczytać rozwiązanie.

Redaktor i wydawca Jan Witkowski, Ratajczaka 15 m. 24.

REWELACJĄ

Obecnego sezonu to nasze
KOLEKCJE SOWIECKIE
po cenach niebywale zniżonych.

KOLEKCJA OKAZYJNA ROSJI SOWIECKIEJ Nr. I.

Zawiera zgórą 120 znaczków tylko Rosji Sowieckiej, każdy inny od roku 1918 do ostatnich nowości, jak: **Worowskij, KONGRES ETNOGRAFICZNY 21 wartości, balony, zeppelin, wystawa filatel., czerwony sztandar, Marx itd. w tem dużo serji.**

WARTOŚĆ KATALOGOWA ZGÓRĄ ZŁ. **100.–.**

Cena za 1 kolekcję tylko zł 14,75
„ „ 3 „ „ „ 38,75

KOLEKCJA OKAZYJNA ROSJI SOWIECKIEJ Nr. 2.

zgórą 60 znaczków tylko **ROSJI SOWIECKIEJ, każdy inny** od roku 1919 do ostatnich **nowości** jak: **balony, czerwony sztandar, zeppelin, Worowskij, kongres etnograficzny.**

WARTOŚĆ KATALOGOWA OKOŁO ZŁ 25,–

Cena okazyjna za 1 kolekcję zł. **4,75**
„ „ 3 „ „ **11,75**

Należność płatna zgóry na P. K. O. 208.547.
Porto polecone osobno —,75 zł.

Najlepszym dowodem zadowolenia:
nieprawdopodobne wprost ilości sprzedanych kolekcji.

DOM FILATELISTYCZNY, JAN WITKOWSKI

POZNAŃ I, PASAŻ APOLLO – TELEFON 27-81

Nagrodzony wysokiemi odznaczeniami na wystawach krajowych i zagranicznych.

KUP
Album do znaczków polskich

w luks. wykonaniu, cena wydania V.
uzupełn. . . . . . . zł **19,50**
+ koszty wysyłki . zł **3,—**

Osobiście obejrzeć można na Wystawie Katowickiej 6—13 maja br.

Najlepszym dowodem zadowolenia: liczne samorzutne wyrazy uznania i podziękowania od klientów!

NOWOŚĆ! **NOWOŚĆ!**

ZNACZKI PAMIĄTKOWE
z okazji Wystawy Katowickiej

20 i 30 gr. ze specjalnym nadrukiem NAKŁAD TYLKO 30.000 seryj

1	serja niestemplowana	—,75
4	„ „ w czworobloku . . .	3,—
1	„ stemplowana specj. kasownikiem wystawowym	—,85
4	„ „ „ „ „ w czworobloku	3,40
1	„ na oryginalnym liście	1,—

Ceny netto, wyłącznie za gotówkę zgóry. Porto **bezwarunkowo** osobno. Oferta bez zobowiązania, przyczem zastrzegamy sobie prawo niemożności załatwienia wszystkich zamówień i zwrot gotówki, lub ewentl. podwyżkę cen.

Znaczki wystawowe z poprzednich wystaw

	X	O	[□]
1919, I. Polska Wystawa Marek, cięte i ząbkowane, 10 wart.	—,50	—,60	—,95
1928, I. Wszechpolska Wystawa Filatelist., bloczek 2 „	4,—	—.—	18,75
1933, II. „ „ „ Toruń . . .	1,50	1,75	2,75

X = niestemplowane, O = stemplowane, [□] = na liście.

Ceny netto, **dopóki mały zapas starczy,** wpłata gotówką na P. K. O. 208.547, porto osobno.

DOM FILATELISTYCZNY, JAN WITKOWSKI

POZNAŃ I, PASAŻ APOLLO.